

Verksamhetsplan 2024/2025

Sveriges förenade studentkårer

SFS

SFS verksamhetsplan 2024/25

Antagen på SFSFUM 2024

Inledning	1
Fokusfrågor	1
Politisk fokusfråga 2024/25-26/27	
Vägen framåt för högre utbildning	2
Reformera högskolans finansieringssystem	2
Akademisk frihet	3
Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25	
Engagemangets vikt och värde	3
Ett hållbart ledarskap	3
Former för engagemang	4
Ett levande lärande	4
Engagemangets värde	4
Prioriterade frågor	5
Studentkårernas förutsättningar	5
Prioriterade frågor: En hållbar studentekonomi	6

Inledning

Sveriges förenade studentkårer, SFS, är den nationella påverkansorganisationen för studentkårer och studenter. SFS arbetar nationellt och internationellt med frågor för en högkvalitativ utbildning och bättre förutsättningar att bedriva studier. SFS ska göra studenters och forskarstuderandes röster hörda i de sammanhang där högre utbildning behandlas eller beslutas om. SFS utser studentrepresentanter i nationella organ, besvarar remisser, publicera rapporter samt håller sig uppdaterad om omvärlden. Det politiska påverkansarbete ska vara förankrat i organisationen varpå medlemsaktiviteter genomförs. Dessa ska främja diskussion och erfarenhetsutbyte medlemskårer emellan. Verksamhetsplanen antas av fullmäktige, SFSFUM, som är det högst beslutande organet i SFS. Verksamhetsplanen utgör grunden för arbetet under verksamhetsåret 2024/25. Därefter åligger det styrelsen, kommittéer och kansli att utifrån verksamhetsplanen konkretisera och verkställa fullmäktiges beslut. Uppdraget avgränsas till två fokusfrågor som löper över tre år samt två ettåriga prioriterade frågor.

Verksamheten kräver ett gediget arbete i förberedelse, genomförande och efterarbete. SFS organ och funktioner ska erhålla verksamhetsmässigt stöd och struktur för att bedriva sin verksamhet. SFS styrelse ska även utse en stad som arbetar för att främja studenter och forskarstuderandes situation och leverne till utmärkelsen Årets studentstad. SFS fullmäktige planeras för att arrangeras i den utnämnda staden efterföljande verksamhetsår.

Fokusfrågor

SFS har två fokusfrågor, en politisk och en organisatorisk, som löper över tre år. Den politiska och organisatoriska fokusfrågan antas av fullmäktige på efterföljande år. Första året startas arbetet upp, det andra året genomförs merparten av aktiviteterna och det tredje planeras för fortsatt arbete, implementering och uppföljning. En tydlig och bestämd form för fokusfrågorna bidrar till att stärka SFS påverkansarbete och organisation.

På SFS fullmäktige 2021 fattade fullmäktige beslut om att anta den politiska fokusfrågan "Förutsättningar för hög utbildningskvalitet" (SFS verksamhet 2020/21 (Dnr: O412-2/2021)). Med detta dokument fastslås en ny politisk fokusfråga för 2024/25-2026/27: Vägen framåt för högre utbildning.

Politisk fokusfråga 2024/25-26/27

Vägen framåt för högre utbildning

Antagen av fullmäktige 2024.

Alla studenter har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Även om definitionen av kvalitet skiljer sig mellan ämnesområden, krävs vissa förutsättningar för att utbildningen ska fungera för alla. Fundamentalt är att det krävs ett fungerande finansieringssystem och en grundläggande akademisk frihet, som låter akademien nå sin fulla potential. SFS är en viktig drivkraft i att garantera en högkvalitativ utbildning och konsekvent driva studentnära frågor.

Reformera högskolans finansieringssystem

Finansieringssystemet för högre utbildning och forskning fortsätter att vara en bromskloss för Sverige. För att utbildningen ska kunna uppnå och upprätthålla en hög kvalitet behöver det faktiska resursbehovet för utbildningen mötas. Skenande lokalkostnader åter upp en alltför stor del av lärosätenas budget. Det är medel som istället hade kunnat gå till undervisning och forskning, därför måste dessa kostnader minska och staten ersätta lärosätena för kostnaderna. Det nuvarande finansieringssystemet för högre utbildning tar varken hänsyn till kostnadsutvecklingen eller ökade krav på lärosäten. Urholgade ersättningsbelopp från staten, tillsammans med finansieringssystemets begränsningar, sätter upp fler hinder än vad det röjer, och leder till att bra förutsättningar för hög utbildningskvalitet saknas. Samtidigt fortsätter produktivitetsavdraget att försvaga universitet och högskolor varje år.

Finansieringssystemet för högre utbildning måste förändras för att kunna garantera hög kvalitet, forskningsanknytning och goda möjligheter till lärande för studenterna. Ersättningsbeloppen behöver höjas, den prestationsbaserade delen tas bort eller minskas, produktivitetsavdraget avskaffas, lärosätenas lokalkostnader minska och finansieringssystemet göras om i grunden.

Akademisk frihet

Oavsett färg på regeringar har de senaste åren av högskolepolitik präglats av intrång i den akademiska friheten, från förkortade styrelsemandat till godtyckligt satta examensmål. Den politiska viljan att styra akademien är olycklig och skadlig. Studenternas utbildning riskerar att präglas snarare av politiska visioner och vallöften än vetenskap.

Det behövs därför flera åtgärder för att skydda akademins frihet från politisk styrning. Utbildningens frihet behöver grundlagsskyddas på samma sätt som forskningens frihet, antalet examensmål i högskoleförordningen måste minska,

statens detaljstyrning av lärosätenas verksamhet behöver upphöra och akademins självständighet måste öka.

Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25

Engagemangets vikt och värde

Antagen av fullmäktige 2022.

Det är viktigt att SFS är en organisation som värnar om och stärker de som väljer att engagera sig samt att engagemanget inte riskerar att leda till osunda konsekvenser för individen. SFS har i flera år arbetat med att stärka studenternas välmående och psykiska hälsa, det som dock inte har varit lika framträdande är arbetet gällande välmående bland förtroendevalda inom organisationen. SFS är inte skonade från de problem som även återspeglas i samhället och det krävs därför ytterligare fokus för att skapa en hållbar organisation som värnar om förtroendevalda och deras engagemang.

Den organisatoriska fokusfrågan består av fyra områden som inkluderar aspekter om hur SFS kan forma verksamheten för att det hållbara engagemanget ska stå i fokus. Det handlar om att SFS ska ha ett inkluderande och hållbart ledarskap, att goda förutsättningar för engagemang finns, att utbildning inom organisationen är systematiska och tillgängliga samt att engagemang i SFS uppskattas och värdesätts.

Ett hållbart ledarskap

SFS ska i alla led av organisationen präglas av ett långsiktigt, inkluderande och hållbart ledarskap. Det ska finnas ett tydligt ansvarstagande hos ledaren vad gäller kunskapsutjämning, god kommunikation, utveckling och förståelse för individers förutsättningar och uppgifter. SFS ska ha en kultur där ledarskapet genomsyras av öppenhet och delaktighet. SFS ska inspirera framtidens ledare inom studentrörelsen samt säkerställa SFS fortlevnad och stabilitet inom utbildningssektorn.

Former för engagemang

SFS ska sträva efter att engagemanget fortsatt växer och att förtroendevalda inom organisationen ges goda förutsättningar att fullfölja sina åtaganden. För att engagemanget fortsatt ska växa behövs ett arbete med kontinuitet och rekrytering. Rekrytering av förtroendevalda behöver förbättras vilket dels sker genom utveckling av verksamheten, dels genom utveckling av valberedningens arbete. Kontinuitet inom organisationen ska även värdesättas och upprätthållas då den är viktig för att säkerställa organisationens fortlevnad.

Utöver detta behöver SFS arbeta med att stärka förutsättningarna för att ta sig an och genomföra ett förtroendeuppdrag. Förutsättningar varierar och kan påverkas av praktiska hinder samt den förtroendevaldas livssituation vilket leder till att organisationen behöver arbeta aktivt för att sänka trösklar för engagemang i SFS. För att den förtroendevaldas varierande förutsättningarna inte ska spela någon nämnvärd roll är det av stor vikt att det finns tydlighet och systematik i uppdragens utformning.

Ett levande lärande

Att lära av och inom SFS är viktigt för att garantera organisationens fortlevnad och utveckling. Överlämning mellan gamla och nya engagerade behövs för att säkerställa att relevant information och olika etablerade arbetssätt inte går förlorade. För den ideellt engagerade är det avgörande för uppdraget att en ändamålsenlig introduktion finns tillgänglig oavsett vilket uppdrag inom SFS hen ska utföra. Det ska även finnas stora möjligheter till fortbildning inom olika relevanta områden för den som är förtroendevald i organisationen. För att överlämning, introduktion och fortbildning ska vara tillgängligt och ändamålsenligt bör standardiserade processer för dessa delar arbetas fram. Arbetssätt och möjligheter till lärande måste vara baserade på systematik för att kunskap och engagemang inte ska gå förlorat mellan mandatperioder.

Engagemangets värde

Alla som engagerar sig i SFS är med och stärker organisationen och studentrörelsen. Majoriteten av uppdragen inom SFS sker på ideell basis och därför är det av vikt att organisationen arbetar för att individen ska känna sig värdefull. För att visa uppskattning till de som engagerar sig bör SFS arbeta med olika former av uppskattningssymboler. Uppskattning för förtroendevalda inom SFS ska prioriteras för att det ska finnas en kultur inom SFS där engagemanget uppskattas. Engagemanget i sig och de uppdrag som finns inom SFS är berikande för bland annat erfarenhet, kontaktskapande och kompetens, vilket bör stärkas ytterligare.

Prioriterade frågor

Studentkårernas förutsättningar

Alla studentkårer, oavsett traditioner, storlek eller plats, arbetar mot ett gemensamt mål: att göra livet bättre för studenter. Studentkårernas förutsättningar att verka, både lokalt på sitt lärosäte och i sitt närområde, fortsätter att försvagas. Studenternas möjlighet till inflytande är centralt inom akademien och en grundförutsättning för kvalitet inom utbildningen. I takt med att studentkårernas förutsättningar förändras, uppstår nya behov för SFS att tillgodose och värna om på nationell nivå.

Regeringens aviserade anslagsminskning urholkar studentkårernas möjligheter till långsiktig påverkan. Den rekordhög inflationen innebär samtidigt att de medel som en gång finansierade verksamheten sakta minskar i värde. Inför kårobligatoriets avskaffande föreslog utredningen Frihet för studenter - om hur kår- och nationsobligatoriet kan avskaffas ett stöd om 310 kr per helårsstudent, vilket motsvarande 400 kr i dagens priser, för att bedriva sin verksamhet i samma kvalitet och omfattning som tidigare. I verkligheten minskades anslaget till drygt 100 kr per helårsstudent när förslaget blev verklighet. UKÄ har föreslagit ett tre- eller fyrfaldigande anslaget. Anslaget behöver ökas för att stärka och säkerställa studentinflytandet. En sådan förstärkning skulle förbättra förutsättningarna för kvalitetsutveckling vid våra universitet och högskolor avsevärt.

2017 publicerade Universitetskanslersämbetet rapporten Studentinflytandet – Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande. Rapporten belyser många viktiga delar av studentkårernas förutsättningar och utmaningar för framtiden. En liknande studie eller uppföljande rapport bör genomföras för att ge ett bättre kunskapsläge och underlag. Det kan rimligtvis genomföras av antingen SFS, eller på beställning av SFS, en myndighet eller en statlig utredning.

Internationella studenters deltagande inom studentkårer behöver stärkas och att nekas uppehållstillstånd får inte vara ett hinder för att engagera sig i studentkårsrörelsen. Hinder som finns på nationell nivå måste röjas så att internationella studenter även kan engagera sig i studentkårer på olika nivåer, samt ta arvoderade uppdrag som innebär studieuppehåll. Lärosätena bör även möjliggöra internationella studenters medverkan som studentrepresentanter, oberoende av eventuellt krav på myndighetsspråk. På så sätt kan studentinflytandet stärkas ytterligare.

I takt med att studentkårernas förutsättningar förändras så förändras även förutsättningarna för SFS. Därför ska SFS aktivt arbeta med att upprätthålla en hållbar ekonomi och organisation för att säkerställa långvarig fortlevnad.

Ambitioner:

- SFS ska verka för ett permanent ökat statsanslag till studentkårerna.
- SFS ska verka för att det genomförs en kartläggning av förutsättningarna för studentkårsrörelsen i Sverige.
- SFS ska verka för att röja hinder på nationell nivå för att internationella studenter ska kunna ta arvoderade förtroendeuppdrag i studentkår.
- SFS ska verka för att ha en hållbar ekonomi och organisation.
- SFS ska verka för att studenter vid behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning ges samma möjligheter till inflytande över sin utbildning som övriga studenter på högskola/universitet

Prioriterade frågor: En hållbar studentekonomi

Det är dags att modernisera studiemedelssystemet. Det har i över hundra år varit en avgörande förutsättning för att studenter ska kunna genomgå högre utbildning. Det behövs nya reformer om systemet till fullo ska tjäna sitt syfte i dagens verklighet. Särskilt fokus måste vara på att systemet kan garantera studenterna en fungerande ekonomisk situation samt möjlighet till återhämtning.

För att stärka möjligheten för alla att utbilda sig är det viktigt med ett flexibelt studiemedel som möter studenternas behov. Studenterna idag möts inte enbart av längre utbildningar utan även ett behov av att bredda sina kompetenser för att möta en arbetsmarknad som ständigt utvecklas. Flera utbildningar kräver även verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för såväl examen som legitimation, vilket leder till ökade kostnader för studenter till följd av bland annat placeringar utanför dagpendlingsavstånd. En del av att ha ett flexibelt studiemedel innebär att återbetalda veckor återigen ska kunna användas för finansiering av studier..

Många studenter väljer att arbeta vid sidan av studierna och heltid under sommarmånaderna för att kunna balansera sin ekonomi. För att säkerställa en mer jämlik studietid för alla studenter, är det därför viktigt att fribeloppet enbart beräknas på de månader en student studerar med studiemedel..

I många studentstäder råder dessutom en utbredd bostadsbrist och studenterna är ofta hänvisade till boendetyper som är betydligt dyrare än genomsnittet. 2020 betalade varannan student minst 33% av ett fullt studiemedel för boende. Detta i jämförelse med övriga grupper vars boendekostnader uppgick till ungefär 20% av månadsinkomsten. I samband med ökad inflation och ökade levnadskostnader under de senaste åren går det att ana att studenter numera lägger studenter en ännu större andel av sina inkomster på boende. Dagens system med ett separat

bostadsbidrag via Försäkringskassan är varken ändamålsenligt eller hållbart, och många studenter är ej berättigade att söka bidraget. Det skapar förvirring och frustration för alla inblandade parter, och en onödig stress för studenter som är i stort behov av ekonomiskt stöd. För att minska risken för återbetalningskrav, bör gränsen för inkomster enbart gälla för de månader en student studerar med studiemedel.

Den psykiska ohälsan har på senare år ökat i samhället och studenter är en särskilt drabbad grupp. CSN har i en rapport från 2021 angett att en tredjedel av studenterna som anger att de är drabbade av hälsobesvär är det på grund av sin ekonomiska situation. I dagsläget går det inte att studera på deltid och samtidigt vara sjukskriven på deltid i olika omfattningar i alla fall där behovet finns. För studenter råder det dels en längre karenstid än arbetsmarknaden, och för att kunna behålla studiestödet krävs det att du studerar på heltid samt att du har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukdomsperioder. Det innebär då att vid tillfälliga sjukdomar, både psykiska och fysiska, kan studenter inte sjukskrivas på deltid i olika omfattningar. Det råder även en problematik med återgången till studier från sjukskrivning. Lärosätenas kursupplägg, samt kursernas varierande studietakt gör det svårt för en sjukskriven student att återgå till studierna oavsett omfattning. Studenter ska, oavsett studietakt och studieupplägg, kunna vara sjukskrivna i den omfattning som krävs. Allt detta är något som hade ansetts vara orimligt i arbetslivet och är även orimligt för studenterna.

Ambitioner:

- SFS ska verka för ett mer ändamålsenligt och modernt studiemedel med särskilt fokus på att garantera anständig levnadsstandard och återhämtning.
- SFS ska verka för att tillgängliggöra bostadsbidraget för studenter.
- SFS ska verka för att det införs en möjlighet för studenter att vara sjukskrivna på deltid.
- SFS ska verka för en kostnadsfri och tillgänglig verksamhetsförlagd utbildning.
- SFS ska verka för att utreda de ekonomiska problemen som förekommer för studenter vid behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning och verka för att dessa studenter skall ha samma möjligheter och rättigheter till studiemedel och studentbostad som övriga studenter på högskola/universitet.